

NOTAT

6. februar 2015

Vandrende arbejdstageres rettigheder under Beskæftigelsesministeriets ressort

Beskæftigelsesministeriet har som opfølgning på møde i Folketingets Europaudvalg den 22. november 2013 udarbejdet et notat vedrørende vandrende arbejdstageres rettigheder i forhold til ydelser, der hører under Beskæftigelsesministeriets ressort. Notatet blev oversendt til Europaudvalget den 19. december 2013. Dette notat er blevet opdateret efter ønske fra Europaudvalget.

Notatet indeholder en gennemgang af regler, omfang og omkostninger til ydelser for vandrende arbejdstagere i Danmark i perioden 2008-2013, og hvor muligt for 2014.

I forhold til den tidligere version af notatet oversendt til Europaudvalget den 19. december 2013 er der foretaget følgende væsentlige ændringer:

- Uddannelsesydelse og arbejdsmarkedsydelse er medtaget i opgørelsen af dagpengemodtagere, ligesom uddannelseshjælp er medtaget i opgørelsen af kontanthjælpsmodtagere fra 1. januar 2014.
- Der er lavet en opgørelse af EU/EØS-borgere på barseldagpenge.
- Det er i afsnit 2.5. præciseret, at barseldagpenge også dækker dagpenge udbetalt under forældreorlov, hvor der i tillæg er henvist til de eksisterende regler i barselbekendtgørelsen om ret til dagpenge ved forældreorlov, når kun den ene forælder er omfattet af dansk lovgivning.
- Der indgår et nyt afsnit om ressourceforløbsydelse under jobafklaring.
- Der er lavet en opgørelse af EU/EØS-borgere på ressourceforløbsydelse under ressourceforløb.
- Schweiz og Kroatien indgår i opgørelserne, jf. nedenfor.
- Regeringens initiativer til styrket kontrol med EU-borgere på danske ydelser indgår sidst i notatet.

I det følgende redegøres i *afsnit 1* for det relevante EU-regelsæt for vandrende arbejdstagere og EU/EØS-borgeres adgang til ydelser. Herefter gennemgås i *afsnit 2* regelgrundlaget for de enkelte ydelser sammen med opgørelser over antallet af modtagere og omkostninger herved for de enkelte ydelser under Beskæftigelsesministeriets ressort. Det bemærkes, at EU/EØS-borgere har samme rettigheder og pligter, som andre ydelsesmodtagere i forhold til at stå til rådighed og til deltagelse i aktivering.

Det bemærkes generelt, at når der i forbindelse med opgørelserne refereres til EU/EØS, omfatter dette også EFTA-landet Schweiz, med mindre andet er angivet. EU11 omfatter de østeuropæiske medlemslande Bulgarien, Polen, Rumænien, Slovenien, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Estland, Letland, Litauen og Kroatien.

I notatet indgår *alle* EU/EØS-borgere, der har ophold i Danmark. Opgørelserne omfatter dermed også EU/EØS-borgere, der kan være født og opvokset i Danmark eller har boet i Danmark i mange år. For sammenlignelighedens skyld indgår statsborgere fra alle EU/EØS-landene i alle år, også hvis de først er blevet EU-medlemmer i løbet af den viste periode. Statsborgerskabet er opgjort ultimo året.

1. Grundlæggende EU-regler

Danmark har med sit medlemskab af EU tilsluttet sig tre grundlæggende retsakter, der har betydning for vandrende arbejdstageres ret til ydelser:

- Forordningen om arbejdskraftens frie bevægelighed i EU (forordning nr. 492/11), der bl.a. fastslår, at vandrende EU/EØS-arbejdstagere har ret til samme sociale fordele som danske arbejdstagere, jf. afsnit 1.1.
- Forordningen om koordinering af EU-landenes sociale sikringsordninger (forordning nr. 883/04), der har betydning for muligheden for at eksportere ydelser og muligheden for at medregne beskæftigelsesperioder mv. fra andre EU-lande, jf. afsnit 1.2.
- Opholdsdirektivet (2004/38/EF), som ligger under Justitsministeriets ressort, fastlægger betingelserne for, hvornår EU-borgere kan færdes og opholde sig lovligt i andre medlemslande.

Opholdsdirektivet har indirekte betydning for, hvor længe personer kan have ret til kontanthjælp, da opholdsdirektivet indeholder bestemmelser om bevarelse af arbejdstagerstatus og dermed ret til de fordele, der følger af arbejdstagerstatus, jf. nedenfor. Bortset fra dette aspekt af opholdsdirektivet, berøres direktivet ikke i dette notat.

De samme regler og principper, som regulerer disse forhold, gælder også for EØS-landene (Island, Lichtenstein, Norge) og for borgere fra Schweiz.

1.1. Arbejdskraftens frie bevægelighed

Arbejdskraftens frie bevægelighed (forordning nr. 492/11) giver vandrende EU/EØS-arbejdstagere ret til samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske (fastboende) arbejdstagere.

Heraf følger bl.a. adgang til sociale ydelser. Baggrunden for dette er primært et ønske om at sikre borgere i EU/EØS-landene reelle muligheder i forhold til at bevæge sig mellem landene uden at risikere at miste ret til sociale fordele, herunder sociale ydelser.

Arbejdstagerstatus afhænger af en konkret vurdering. Det er afgørende, om der er tale om udøvelse af faktisk og reel beskæftigelse. Ved vurderingen af, om der er tale om faktisk og reel beskæftigelse, lægges der vægt på, at den pågældende præster ydelser mod vederlag for en anden og efter dennes anvisninger. Det anses normalt som en betingelse, at der har været tale om beskæftigelse i minimum 10-12 timer ugentligt. I sidste ende er det dog op til en konkret vurdering.

1.2. Koordination af sociale sikringsydelser

Forordning om koordinering af de sociale sikringsydelser (forordning nr. 883/04) koordinerer EU-landenes regler om social sikring for personer, der udnytter retten til fri bevægelighed. Der er ikke tale om en harmonisering af reglerne. Der er ikke krav i EU-retten om, at de enkelte ydelser skal indrettes eller finansieres på en bestemt måde.

Det er til gengæld et grundlæggende krav, at man som borger i EU/EØS ikke må miste ret til ydelser ved at bevæge sig mellem EU/EØS-landene, og krav om ligebehandling.

En kontantydelse kan i EU-rettens forstand have karakter af en *social fordel* eller det mere snævre begreb *en social sikringsydelse*. Alle ydelserne er sociale fordele, men kun sociale sikringsydelser er omfattet af de detaljerede koordineringsregler i forordning nr. 883/04.

1.2.1. Sociale fordele

Kontanthjælp er en social fordel. Efter EU-Domstolens praksis skal en social fordel fortolkes bredt, og det omfatter udover kontanthjælp fx SU og ret til pasning af børn. Sociale fordele har alle *vandrende arbejdstagere (og selvstændige) og deres familiemedlemmer* ret til.

Spørgsmål om krav om bopæl, mulighed for eksport m.v., afgøres efter EU-rettens almindelige principper (som sagligt formål og proportionalitet).

Retten til en social fordel opstår, når der er indtrådt arbejdstagerstatus, jf. afsnit 1.1.

1.2.2. Sociale sikringsydelser

Arbejdsløshedsdagpenge og sygedagpenge er eksempler på sociale sikringsydelser. En ydelse kan anses for en social sikringsydelse, såfremt den tildeles uden nogen individuel og skønsmæssig bedømmelse af personlige behov, men efter lovbestemte kriterier og forudsat, at den vedrører én af de risici, der udtrykkeligt er anført i forordning nr. 883/04. Koordineringen af sociale sikringsydelser har hjemmel i EU-traktaten, og området har været reguleret siden 1958.

Forordningen koordinerer følgende sociale sikringsydelser:

- ydelser i anledning af sygdom og moderskab (sygehjælp og syge- og barseldagpenge),
- ydelser ved invaliditet, herunder ydelser, der tager sigte på at bevare eller forbedre erhvervsevnen (pension og revalidering),
- ydelser ved alderdom (pension),
- ydelser til efterladte (pension),
- ydelser i anledning af arbejdsulykker og erhvervssygdomme,
- ydelser ved dødsfald (begravelseshjælp),
- ydelser ved arbejdsløshed,
- efterløn,
- familieydelser.

Følgende principper regulerer koordinationen af de sociale sikringsydelser:

Ligebehandlingsprincippet

Ligebehandlingsprincippet sikrer, at statsborgere i en medlemsstat i relation til adgangen til de (ovenfor nævnte) sociale sikringsydelser stilles lige med statsborgere i den medlemsstat, i hvilken de er bosat eller beskæftiget. Det gælder omvendt også, at de skal bidrage til den ordning, de er dækket af. Forordningen medfører derfor, at krav om statsborgerskab i de nationale sikringslovgivninger ikke kan gøres gældende over for de personer, der er omfattet af forordningen.

Ligebehandlingsprincippet indebærer desuden et forbud mod både direkte og indirekte diskrimination, f.eks. ved at opstille tildelingskriterier som statens egne statsborgere lettere kan opfylde end andre EU/EØS-borgere.

Sammenlægningsprincippet

Sammenlægningsprincippet sikrer, at personer ikke mister rettigheder, fordi de flytter til en anden medlemsstat eller får arbejde i en anden medlemsstat. Sammenlægning for at erhverve ret til en ydelse medfører, at hvor et lands lovgivning indeholder bestemmelser om, at en person skal være forsikret eller beskæftiget i en vis tid, inden den pågældende kan opnå ret til ydelser, skal der ved afgørelsen af, om disse betingelser er opfyldt, tages hensyn til pågældendes bopæls-, forsikrings- eller beskæftigelsesperioder (kvalifikationsperiode) i en anden medlemsstat.

Eksporthabilitetsprincippet

Eksporthabilitetsprincippet indebærer, at de sociale sikringsydelser kan udbetales overalt inden for EU/EØS.

Princippet går ud på at sikre de berettigede mod indtægtstab som følge af flytning til (eller ophold i) en anden medlemsstat end den, hvorfra ydelsen udbetales. Eksporthabilitetsprincippet beskytter således erhvervede rettigheder. Der kan være undtagelser fra dette princip, hvilket er særligt relevant for arbejdsløshedsdagpenge. Disse kan alene eksporteres i 3-6 måneder og under særlige betingelser.

Pro rata temporis-princippet

Pro rata temporis-princippet giver den berettigede ret til en forholdsmæssig ydelse, hvis pågældende - fordi han eller hun skifter arbejdssted - ikke har nået at optjene tilstrækkelige rettigheder til at kunne få en fuld ydelse.

Princippets anvendelse er begrænset til pensionsordninger og fordelingen af udgifterne til visse erstatninger efter lovgivningen om erhvervssygdomme.

2. Regelgrundlag for og EU/EØS-borgeres adgang til de enkelte ydelser under Beskæftigelsesministeriets ressort

EU/EØS-borgeres adgang til forskellige ydelser under Beskæftigelsesministeriets ressort er i udgangspunkt de samme, som for andre borgere. Eksempelvis gælder for dagpenge, at borgeren skal være forsikret i en arbejdsløshedskasse og have haft 1.924 timers beskæftigelse inden for de seneste 3 år mv. Og for kontanthjælp, at der er et behov, der er udløst af en social begivenhed. Gennemgangen i dette afsnit fokuserer på de særlige forhold, der gør sig gældende i forhold til EU/EØS-borgere.

I de følgende afsnit vil der for hver af ydelserne på Beskæftigelsesministeriets ressort blive præsenteret opgørelser over antallet af EU/EØS-borgere, der modtager ydelser. Tallene for de enkelte ydelser er opgjort for 2008-2013 (2014 hvor det er muligt). Der er tale om absolutte tal opgjort for antal helårspersoner på ydelserne. Disse tal kan dække over flere berørte personer.

Udviklingen i befolkning og beskæftigede fra EU/EØS i Danmark

EU/EØS-borgernes adgang til ydelser i Danmark har ofte sammenhæng til deres beskæftigelse i Danmark, da ret til ydelser under Beskæftigelsesministeriets ressort typisk er betinget af krav om en form for tilknytning til det danske arbejdsmarked, herunder status som arbejdstager og påbegyndt beskæftigelse.

Tabel 1 viser udviklingen i antallet af beskæftigede i Danmark fra EU/EØS og EU11 fra 2008 til 2013. Tabellen viser en stigning i antallet af beskæftigede, særligt fra EU11.

Tabel 1. Antallet af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere med EU/EØS statsborgerskab, fordelt på herboende og pendlere uden dansk adresse samt antallet af EU/EØS-statsborgere i aldersgruppen 16-66 år med dansk adresse ultimo året – samt antallet for Danmark i alt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Danmark i alt						
Befolkning 16-66 år*	3.674.080	3.682.815	3.691.782	3.697.016	3.697.813	3.702.747
Beskæftigede (lønmodtagere) i alt	2.294.707	2.203.476	2.155.334	2.143.706	2.142.712	2.129.697
-Heraf EU/EØS/EFTA i alt						
Bopæl i DK (16-66 år)*	108.723	114.496	122.413	131.255	141.716	152.974
-Heraf beskæftigede	38.635	42.197	44.081	48.279	52.944	57.408
Pendlere	30.827	23.479	21.699	21.438	20.955	22.069
Beskæftigede i alt	69.463	65.677	65.779	69.717	73.899	79.477
-Heraf EU11 i alt						
Bopæl i DK (16-66 år)*	30.657	34.730	40.310	47.014	54.456	62.238
-Heraf beskæftigede	13.437	16.265	17.771	20.726	24.166	27.097
Pendlere	8.249	4.954	5.019	5.607	6.096	7.464
Beskæftigede i alt	21.687	21.218	22.791	26.332	30.260	34.562

Anm.: Ekskl. udstationerede i Danmark for udenlandske virksomheder registreret i Registeret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT).

Kilde: Jobindsats.dk, CPR-registeret.

Ultimo 2013 var der knap 153.000 EU/EØS borgere i aldersgruppen 16-66 år, der var bosat i Danmark, heraf ca. 62.200 fra EU11. Siden 2008 er der kommet ca. 44.000 flere borgere fra EU/EØS til Danmark, svarende til en stigning på ca. 41 pct., heraf er ca. 31.600 fra EU11, svarende til en stigning på ca. 103 pct.

2.1. Arbejdsløshedsdagpenge, herunder midlertidig arbejdsmarkedsydelse og uddannelsesydelse

Arbejdsløshedsforsikringen er en frivillig forsikringsordning, der administreres af de statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser, og finansieres dels ved obligatoriske medlemsbidrag fra medlemmerne, dels ved skattebetaling.

Arbejdsløshedsdagpenge udbetales ved ledighed, og formålet er at dække en del af det indkomsttab, der følger af ledigheden.

2.1.1. Kriterier, der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Dagpenge karakteriseres som en social sikringsydelse og dermed gælder EU-forordningen om koordinering af de sociale sikringsordninger. I det følgende gennemgås derfor de rettigheder og pligter, der følger af koordinationsreglerne på dagpengeområdet.

Mulighed for sammenlægning af forsikrings- og arbejdsperioder fra hjemland

EU/EØS-borgere kan under visse betingelser medregne tidligere forsikrings- og arbejdsperioder fra andre EU/EØS-lande ved optagelse i en dansk arbejdsløshedskasse. Det er en betingelse, at EU/EØS-borgeren søger om optagelse i en dansk arbejdsløshedskasse inden 8 uger fra det tidspunkt, hvor pågældende ophørte med at være forsikret i det andet EU/EØS-land.

Det er yderligere en betingelse, at EU/EØS-borgeren inden for de 8 uger påbegynder arbejde i Danmark af mindst 296 timers varighed i løbet af 3 måneder.

Eksport af arbejdsløshedsdagpenge

Det er muligt for et medlem af en a-kasse at tage til et andet EU/EØS-land for at søge arbejde og samtidig modtage arbejdsløshedsdagpenge fra Danmark (eksport af EØS-dagpenge) i en periode på 3 måneder.

Perioden med danske EØS-dagpenge kan ikke forlænges ud over 3 måneder. Forordningen giver medlemslande mulighed for at tillade eksport ud over 3 måneder op til 6 måneder, men denne mulighed benytter Danmark ikke.

Rådighed og pligter for modtagere af arbejdsløshedsdagpenge

Alle ledige, der får udbetalt arbejdsløshedsdagpenge i Danmark, skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i Danmark, herunder kunne overtage job med dags varsel, og have bopæl i Danmark. Der gælder samme krav til ret og pligt for alle modtagere af arbejdsløshedsdagpenge.

Det skal bemærkes, at personer, der har medtaget/eksporteret dagpenge til et andet EU/EØS-land i op til tre måneder, er underlagt de kontrolforanstaltninger, som gælder i det pågældende land, hvor dagpengene er eksporteret til.

2.1.2. Midlertidig arbejdsmarkedsydelse

Midlertidig arbejdsmarkedsydelse er en ydelse til ledige, som opbruger deres dagpengeret eller retten til uddannelse og særlig uddannelsesydelse. Midlertidig arbejdsmarkedsydelse gives til et fuldtidsforsikret medlem af en arbejdsløshedskasse, hvis pågældende

- 1) Opbruger retten til dagpenge fra den 6. januar 2014 til og med den 3. juli 2016, og
- 2) Opbruger retten til uddannelse og særlig uddannelsesordning for ledige, som har opbrugt deres dagpengeret, fra den 30. december 2013 til og med den 5. januar 2015.

Midlertidig arbejdsmarkedsydelse udgør 60 pct. af højeste dagpenge for ikke-forsørgere og 80 pct. af højeste dagpenge for forsørgere. Ydelsen er ikke afhængig af ægtefælleindkomst og familieformue.

Den samlede periode med arbejdsløshedsdagpenge, særlig uddannelsesydelse og midlertidig arbejdsmarkedsydelse kan højst udgøre 208 uger.

Som absolut hovedregel finder dagpengereglerne anvendelse. Der henvises derfor også til afsnit 2.1.1 om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsløshedsdagpenge.

Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Det er en betingelse, at pågældende har bopæl og ophold i Danmark, som hovedregel er mellem 18 år og 2 år under folkepensionsalderen og har tilknytning til arbejdsløsheds-kassens faglige område.

Eksport af arbejdsmarkedsydelse

Den midlertidige arbejdsmarkedsydelse sidestilles med arbejdsløshedsdagpenge i forhold til reglerne i forordning nr. 883/04. På baggrund heraf får modtagere af ydelsen samme ret som dagpengemodtagere til at tage ydelsen med i op til 3 måneder til et andet EU/EØS-land for at søge arbejde.

Rådighed og pligter for modtagere af midlertidig arbejdsmarkedsydelse

Ledige, der overgår til midlertidig arbejdsmarkedsydelse, skal stille sig til rådighed for fuldtidsarbejde, herunder kunne overtage job med dags varsel, og have bopæl i Danmark.

Borgere fra EU/EØS-lande, der modtager arbejdsmarkedsydelse, indgår i opgørelsen af arbejdsløshedsdagpenge i afsnit 2.1.4.

2.1.3. Uddannelsesydelse

Uddannelsesydelse er en arbejdsmarkedsydelse til ledige, som har opbrugt deres dagpengeret.

Personer, som har opbrugt deres dagpengeret efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. fra den 30. december 2012 og senest den 5. januar 2014, har fra det tidspunkt, hvor dagpengeretten er opbrugt, ret til uddannelse med særlig uddannelsesydelse, hvis de er ledige og i øvrigt opfylder betingelserne i loven.

Retten til uddannelse eller opkvalificering for ovennævnte gruppe af ledige gælder i 26 uger efter udløbet af dagpengeperioden. Perioden med ret til uddannelse kan forlænges med perioder med beskæftigelse, der kan medregnes til opgørelsen af beskæftigelseskravet, efter principperne i § 53 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Retten til forsørgelse på 60 pct. af den maksimale dagpengesats for ikke-forsørgere og 80 pct. af den maksimale dagpengesats for forsørgere i de 26 uger er betinget af, at den ledige i perioden står til rådighed for job og relevant uddannelse under ordningen, der øger mulighederne for beskæftigelse.

Det indebærer, at ledige skal tage imod de job, som den enkelte bliver tilbudt, herunder akutjob. Det er således alene ledige, som ikke har været i stand til at opnå ordinær beskæftigelse, som kan benytte ordningen. Retten til forsørgelse i 6 måneder efter dagpengeperiodens ophør gælder også, hvis der ikke kan tilbydes relevant uddannelse, eller hvis uddannelsen ikke fører til beskæftigelse umiddelbart efter færdiggørelsen.

Formue og ægtefælles indkomst har ingen indflydelse for retten til og størrelsen af uddannelsesydelser.

Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Det er en betingelse, at pågældende har bopæl og ophold i Danmark. Ydelsen kan således ikke eksporteres.

Rådighed og pligter for modtagere af uddannelsesydelse

Ledige, der overgår til uddannelsesordning, skal stå til rådighed for arbejde og aktivt udnytte sin ret til uddannelse for at modtage uddannelsesydelse.

Borgere fra EU/EØS-lande, der modtager uddannelsesydelse, indgår i opgørelsen af arbejdsløshedsdagpenge i afsnit 2.1.4.¹

2.1.4. Brug af arbejdsløshedsdagpenge

Antallet af borgere fra EU/EØS og EU11, der modtager dagpenge, er steget i de senere år, og de udgør en stigende andel af alle dagpengemodtagere, jf. tabel 2.

**Tabel 2. Dagpenge (inkl. uddannelsesydelse for alle grupper)
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	53.277	99.119	130.758	128.022	128.676	118.529
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	1.433	2.689	3.842	4.249	4.975	5.739
- som andel af alle modtagere	2,7%	2,7%	2,9%	3,3%	3,9%	4,8%
Heraf EU11	242	484	911	1.340	2.067	2.919
- som andel af alle modtagere	0,5%	0,5%	0,7%	1,0%	1,6%	2,5%

Anm.: Både passiv ledighed og aktivering indgår. Inkl. uddannelsesydelse.

Kilde: RAM, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

Stigningstakten skal blandt andet ses i lyset af, at der var relativt få personer fra EU/EØS-lande, der modtog dagpenge i 2008. Udviklingen afspejler også, at der er kommet flere borgere fra EU for at arbejde i Danmark.

I tabel 3 fremgår udgifter til dagpenge i perioden 2008-2013.

¹ Dette afviger fra opgørelsen af den registrerede ledighed i Danmarks Statistik, hvor uddannelsesydelse indgår i opgørelsen af kontanthjælpsmodtagere.

Tabel 3. Udgifter dagpenge inkl. uddannelsesyndelse (mio. kr. 2014- priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	8.102	16.415	22.689	21.808	22.783	21.191
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	219	440	671	730	880	1.019
Heraf EU11	35	77	159	230	361	513

Kilde: RAM, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

Brug af dagpenge i forhold til arbejdsstyrke

Stigningen i antallet af dagpengemodtagere fra EU/EØS skal ses i lyset af, at flere EU-borgere bidrager til den danske arbejdsstyrke, og bør derfor ses i forhold til denne.

Arbejdsstyrken for EU11- og øvrige EU/EØS-borgere er opgjort på baggrund af Danmarks Statistiks opgørelse af den registerbaserede arbejdsstyrke (RAS). Der er usikkerhed omkring de beregnede ledighedsprocenter for EU/EØS-borgere fra 2013 og frem. Det skyldes, at senest kendte tal for arbejdsstyrken af EU/EØS-borgere er opgjort ultimo 2012. Der er derfor foretaget skøn for arbejdsstyrken på baggrund af den kendte befolkningsudvikling. Især udviklingen for EU11-borgere er følsom over for de anvendte antagelser i fremskrivningen.

Antallet af dagpengemodtagere fra EU11 er i forhold til arbejdsstyrken steget fra at udgøre 1,3 pct. i 2008 til at udgøre 7,2 pct. i 2013. Andelen af arbejdsstyrken på arbejdsløshedsdagpenge for alle EU/EØS-borgere var i 2013 på 6,0 pct., mens andelen for alle i Danmark var 4,4 pct.

Tabel 4. Antal dagpengemodtagere som andel af arbejdsstyrke (inkl. uddannelsesyndelse)

Pct.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ydelsesmodtagere i alt	1,9%	3,6%	4,8%	4,7%	4,8%	4,4%
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2,1%	3,6%	5,0%	5,2%	5,6%	6,0%
Heraf EU11	1,3%	2,1%	3,5%	4,5%	5,9%	7,2%

Anm: Arbejdsstyrken er opgjort efter principperne i Danmarks Statistiks registerbaserede arbejdsstyrke (RAS), som dækker beskæftigede plus de ledige, der betragtes som arbejdsmarkedsparede, og som anvendes til de officielle ledighedstal. For alle ydelsesmodtagere er RAS-arbejdsstyrken opgjort ultimo året anvendt for det pågældende år og fastholdt på 2012-niveau i 2013. For EU/EØS borgere (herunder også EU11) er arbejdsstyrken kraftigt stigende i de seneste år, og der er derfor for disse grupper anvendt en "medioficeret" arbejdsstyrke, som er et gennemsnit af ultimo-opgørelserne for to på hinanden følgende år. Desuden er der foretaget skøn for EU11- og EU/EØS-arbejdsstyrken ultimo 2013.

Kilde: RAM, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

For så vidt angår arbejdsløshedsdagpenge er desuden opgjort de senest mulige tal for 2014. De er opgjort som fuldtidspersoner på baggrund af perioden januar til september 2014. For at kunne sammenligne den senest tilgængelige udvikling i 2014 med niveauet i 2013, er antallet af fuldtidspersoner opgjort på samme måde for 2013. Tallene er ikke direkte sammenlignelige med helårstallene i tabel 2, idet der er tale om foreløbige opgørelser.

Tallene i tabel 5 viser, at stigningen i antallet af dagpengemodtagere fra EU/EØS og EU11 er fortsat ind i 2014.

Tabel 5. Antal dagpengemodtagere opgjort januar-september 2013 og 2014 (inkl. uddannelsesydelse og arbejdsmarkedsydelse)

	Jan-sep 2013	Jan-sep 2014
Ydelsesmodtagere i alt	120.868	107.249
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	5.680	6.031
Heraf EU11	2.843	3.340

Anm.: Inkl. uddannelsesydelse og inkl. arbejdsmarkedsydelse i 2014. Der er taget udgangspunkt i RAM-udbetalingsåret og bruttoledigheden. Sidstnævnte betyder, at både passiv ledighed og aktivering indgår. Opgjort som fuldtidspersoner.

Kilde: RAM, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

Eksport af arbejdsløshedsdagpenge

Det er, som beskrevet i afsnit 2.1.1., muligt at modtage arbejdsløshedsdagpenge i forbindelse med jobsøgning i et andet EU/EØS-land i op til 3 måneder.

I tabel 6 herunder ses antallet af dagpengemodtagere, der har modtaget arbejdsløshedsdagpenge fra Danmark til et andet EU/EØS-land og i tabel 7 fremgår, hvortil, der er modtaget dagpenge.

Tabel 6. Antallet af dagpengemodtagere, der har modtaget dagpenge fra Danmark til et andet EU/EØS-land, fordelt på statsborgerskab

	2010	2011	2012	2013	1. halvår 2014
EU/EØS-borgere i alt	241	297	432	576	368
- Heraf EU11-borgere	49	107	203	354	242
Danske statsborgere	802	810	933	718	274

Anm: Ledige a-kassemedlemmer kan efter en vis periode søge arbejde i et andet EU/EØS-land på danske dagpenge.

Kilde: STAR udstedte PD U2 tilladelser.

Tabel 7. Antallet af EU/EØS-borgere, der opholder sig i et andet EU/EØS-land med danske dagpenge, fordelt på opholdsland

	2010	2011	2012	2013	1 halvår 2014
Ophold i EU/EØS-lande i alt	1.043	1.108	1.365	1.300	643
Heraf ophold i EU11	74	122	226	354	227

Anm: Som til tabel 6. Den lille uoverensstemmelse i antallet af personer imellem tabel 6 og 7 skyldes registrering som "ukendt" eller registrering som ikke-EU/EØS-statsborger (der kan evt. være tale om personer med dobbelt statsborgerskab). Kilde: STAR udstedte PD U2 tilladelser.

Medlemskab af a-kasse

Der er krav om at være medlem af en a-kasse i forhold til at kunne modtage arbejdsløshedsdagpenge. I tabel 8 ses antallet af a-kassemedlemmer for de forskellige grupper. Antallet af medlemmer fra EU/EØS og særligt EU10 er steget hvert år siden 2009.

Tabel 8. A-kasse-tilknytningen for EU/EØS borgere i årene 2009-2012

	2009	2010	2011	2012	2013
A-kassemedlemmer i alt	2.065.140	2.055.036	2.107.286	2.121.184	2.125.133
Heraf EU/EØS i alt	41.283	45.289	49.838	56.466	62.544
Heraf EU10	9.229	12.286	15.842	20.617	24.763

Anm: A-kasse medlemskabet er opgjort ultimo året. Opgørelsen omfatter dagpengeforsikrede herunder kontingentfritagede medlemmer, men er ekskl. efterlønsmodtagere. Fsva. "a-kassemedlemmer i alt" er der tale om databrud, da antallet af kontingentfritagede først indgår i tallene fra 2011 og frem. De kontingentfritagede medlemmer udgjorde ca. 64.000 medlemmer i 2011 og ca. 111.000 i 2013. Opgørelsen er endvidere ekskl. Kroatien og EFTA-landet Schweiz i alle årene.

Kilde: CPR-registeret, Hamr-registeret og STAR (a-kassernes afregnede medlemsbidrag).

2.2. Kontanthjælp, herunder uddannelseshjælp.

Formålet med kontanthjælp er at skabe et økonomisk sikkerhedsnet, der sikrer forsørgelse til den, der ikke kan forsørge sig selv. Ret til kontanthjælp kommer af et objektivi kriterium, der alene bygger på, om vedkommende har mistet sit forsørgelsesgrundlag eller ej. Der skal med andre ord være indtrådt en social begivenhed, der bevirker, at den pågældende ikke længere kan forsørge sig selv.

2.2.1. Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Modtageren skal desuden som altovervejende hovedregel opholde sig lovligt i Danmark. Kontanthjælpen er i forhold til EU-retten kategoriseret som en social fordel og forsørgelsesydelse, der ikke er eksportabel. Der skal i forhold til vandrende arbejdstageres ret til kontanthjælp være godtgjort status som "arbejdstager", jf. definition i afsnit 1.1.

Kontanthjælpsmodtagere skal udnytte deres arbejdsmuligheder (stå til rådighed for arbejdsmarkedet) for at have ret til kontanthjælp. Dette gælder også EU/EØS-statsborgere.

Hvis der er tvivl om rådighed for arbejdsmarkedet, kan kontanthjælpsmodtagerens rådighed afprøves fx ved indkaldelse til møder, aktivering, eller der kan pålægges at søge job.

Hvor længe en EU-statsborger, der mister sit arbejde, kan opretholde status som arbejdstager, beror på en konkret vurdering af, om den pågældende opfylder de EU-retlige betingelser herfor. Efter EU-opholdsbekendtgørelsens § 3, stk. 2 kan en EU-statsborger bevare sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i tilfælde af midlertidig sygdom, overgang til erhvervsuddannelse og i tilfælde af uforskyldt arbejdsløshed. I tilfælde af uforskyldt arbejdsløshed efter beskæftigelse af under 12 måneders varighed bevares status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i 6 måneder.

En EU-statsborger, der har haft lovligt ophold her i landet uafbrudt i 5 år, har ret til tidsubegrænset ophold her i landet. Det vil derfor ikke længere være relevant at undersøge, om vedkommende har bevaret sin status som arbejdstager.

2.2.2. Brug af kontanthjælp

Antallet af EU/EØS-borgere på kontanthjælp er steget i perioden fra 2008 til 2013. EU11-borgernes brug af ydelsen er også steget set over hele perioden, jf. tabel 9.

Tabel 9. Kontanthjælp
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	92.681	109.044	120.470	127.466	137.570	147.110
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2.231	3.291	3.961	4.099	4.480	4.921
- som andel af alle modtagere	2,4%	3,0%	3,3%	3,2%	3,3%	3,3%
Heraf EU11	502	889	1331	1.408	1.622	1.878
- som andel af alle modtager	0,5%	0,8%	1,1%	1,1%	1,2%	1,3%

Anm: Både passiv ledighed og aktivering indgår.

Kilde: Jobindsats.dk på baggrund af kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer, samt CPR-registeret.

I tabel 10 fremgår udgifter forbundet med kontanthjælp i perioden 2008-2013.

Tabel 10. Udgifter kontanthjælp (mio. kr. 2014-priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	12.366	14.294	15.551	16.267	17.907	19.161
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	297	427	504	513	586	644
Heraf EU11	67	116	170	176	208	239

Kilde: Jobindsats.dk på baggrund af RAM, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer, AMFO-RA samt CPR-registeret.

Brug af kontanthjælp i forhold til befolkningen (16-66 år)

Antallet af EU11 og EU/EØS-borgere med kontanthjælp er steget i perioden fra 2008 til 2013, ligesom antallet af kontanthjælpsmodtagere under ét er steget.

Set i forhold til hele befolkningen i aldersgruppen 16-66 år er andelen af EU/EØS-borgere og herunder EU11-borgere på kontanthjælp i 2013 dog fortsat lavere end den generelle andel for alle kontanthjælpsmodtagere i Danmark, ligesom andelen siden 2010 har været omtrent uændret modsat en stigning for alle ydelsesmodtagere, jf. tabel 11.

Tabel 11. Antal kontanthjælpsmodtagere som andel af befolkningen 16-66 år

Pct.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ydelsesmodtagere i alt	2,5%	3,0%	3,3%	3,4%	3,7%	4,0%
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2,2%	2,9%	3,3%	3,2%	3,3%	3,3%
Heraf EU11	1,9%	2,7%	3,5%	3,2%	3,2%	3,2%

Anm: Befolkningen omfatter samtlige personer i aldersgruppen 16-66 år, der har dansk adresse ultimo året. Befolkningen er medioficeret for EU11 og EU/EØS, jf. anmærkning til tabel 4.

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

For så vidt angår kontanthjælp er der desuden opgjort de seneste mulige tal for 2014.

Disse er opgjort som fuldtidspersoner på baggrund af perioden januar til september 2014. Der er til brug for sammenligning ligeledes opgjort antal fuldtidspersoner på baggrund af samme periode i 2013. Tallene er ikke direkte sammenlignelige med helårstallene i tabel 9, idet der er tale om foreløbige opgørelser.

Som det fremgår af tabel 12, ses der en tendens til et svagt stigende antal modtagere af kontanthjælp for alle grupper.

Tabel 12. Kontanthjælpsmodtagere opgjort januar-september 2013 og 2014

	Jan-sep 2013	Jan-sep 2014
Ydelsesmodtagere i alt	146.275	148.508
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	4.863	5.024
Heraf EU11	1.852	1.921

Anm.: Inkl. uddannelseshjælp i 2014. Der er taget udgangspunkt i kalenderåret og bruttoledigheden. Sidstnævnte betyder, at både passiv ledighed og aktivering indgår. Opgjort som fuldtidspersoner. Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer, samt CPR-registeret.

2.3. Sygedagpenge

Det overordnede formål med sygedagpengeloven er at yde økonomisk kompensati- on ved fravær fra beskæftigelse på grund af sygdom samt at medvirke til, at den sygemeldte genvinder sin arbejdsevne og vender tilbage til arbejdsmarkedet så hur- tigt som muligt.

2.3.1. Kriterier der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

I kraft af sammenlægningsprincippet i forordning nr. 883/04 vil kravet om en til- knytning til arbejdsmarkedet kunne opfyldes af EU/EØS-statsborgere, der kommer direkte fra beskæftigelse i et andet EU/EØS-land, hvis de er påbegyndt arbejde i Danmark, og dermed er blevet omfattet af dansk lovgivning om sygedagpenge før sygdommen.

Tilsvarende vil en periode, hvor den sygemeldte EU/EØS-borger eventuelt har modtaget sygedagpenge i udlandet, også tælle med ved opgørelsen af varighedsbe- grænsningen i forhold til sygedagpenge.

Eksportabilitet af sygedagpenge

EU/EØS-borgere, der har opnået ret til sygedagpenge i Danmark, kan i medfør af reglerne i forordning nr. 883/04 medtage sygedagpenge fra Danmark under ophold i et andet EU/EØS-land.

Der er i sygedagpengeloven fastsat regler om opfølgning på sager om sygedagpen- ge til personer, der bor i udlandet. Opfølgningen sker som *hovedregel* i det EU/EØS-land, hvor den sygemeldte opholder sig, og der kan ikke generelt stilles krav om, at den sygemeldte kommer til Danmark i forbindelse med opfølgning, el- ler at den sygemeldte bliver her i landet i hele sygeperioden.

Efter sygedagpengeloven kan kommunen dog efter en konkret vurdering af oplys- ningerne om sygeforløbet indkalde en sygemeldt, der opholder sig eller har bopæl i udlandet, til drøftelse af forløbet og mulige hensigtsmæssige initiativer, der kan medvirke til en hurtigere raskmelding og fortsat beskæftigelse. Det forudsættes, at deres sygdom ikke forværres. Kommunen skal afholde udgifterne ved at indkalde sygemeldte til samtale her i landet. Det vil være i strid med EU-rettens krav om mulighed for eksportabilitet, hvis kommunen stiller krav om, at sygedagpengemod- tageren selv skal afholde denne udgift.

Det er desuden fastsat, at Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering kan yde kommunen rådgivning og vejledning i forbindelse med gennemførelsen af opfølg-

ningen overfor en sygemeldt, der modtager sygedagpenge under ophold eller ved bopæl i et andet EU/EØS-land.

Krav til sygemeldte, der modtager sygedagpenge

Det forudsættes generelt, at den sygemeldte medvirker i opfølgningen, ikke mod lægens opfordring afviser nødvendig lægebehandling² eller genoptræning eller ved sin adfærd forhaler helbredelsen. I modsat fald bortfalder ydelsen.

2.3.2 Brug af sygedagpenge

Antallet af EU/EØS-borgere på sygedagpenge har været relativt stabilt over hele perioden, men er dog faldet en smule siden 2009, jf. tabel 13.

**Tabel 13. Sygedagpenge
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	92.837	90.119	89.629	86.292	81.287	75.604
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2.247	2.348	2.345	2.310	2.246	2.195
- som andel af alle modtagere	2,4%	2,6%	2,6%	2,7%	2,8%	2,9%
Heraf EU11	378	451	495	597	667	713
- som andel af alle modtagere	0,4%	0,5%	0,6%	0,7%	0,8%	0,9%

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

I tabel 14 fremgår udgifter til sygedagpenge i perioden 2008-2013.

Tabel 14. Udgifter sygedagpenge (mio. kr. 2014-priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	16.767	16.234	16.058	15.504	14.539	13.770
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	411	429	421	418	404	398
Heraf EU11	70	83	89	108	120	131

Anm. 1: Sygedagpengeudgifterne er ikke direkte sammenlignelige med udgiftstallene på jobindsats på grund af forskellige opgørelsesmetoder. De årlige udgifter til sygedagpenge er foreløbige og vil kunne blive revideret efterfølgende ifm overgang til ny datakilde, hvor der gives mulighed for mere korrekt periodisering af sygedagpengeudgifterne.

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

Brug af sygedagpenge i forhold til befolkningen (16-66 år)

Det overordnede billede er, at EU/EØS-borgere er forholdsmæssigt sjældnere på sygedagpenge end andre på det danske arbejdsmarked.

Det gælder især EU11-borgere, der i mindre grad er på sygedagpenge end både EU/EØS-borgere og alle sygedagpengemodtagere under ét, jf. tabel 15.

² I en forsøgsperiode på 2 år fra 1. juli 2014 til 30. juni 2016 har en sygemeldt ret til at afslå den foreslåede lægebehandling uden at det får den konsekvens, at udbetaling af sygedagpenge ophører.

Tabel 15. Antal sygedagpengemodtagere som andel af befolkningen 16-66 år (pct.)

Pct.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ydelsesmodtagere i alt	2,5%	2,4%	2,4%	2,3%	2,2%	2,0%
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2,2%	2,1%	2,0%	1,8%	1,6%	1,5%
Heraf EU11	1,4%	1,4%	1,3%	1,4%	1,3%	1,2%

Anm.: Befolkningen omfatter samtlige personer i aldersgruppen 16-66 år, der har dansk adresse ultimo året. Befolkningen er medioficeret for EU11 og EU/EØS, jf. anmærkning til tabel 4.

Kilde: CPR-registeret.

Der er for 2014 opgjort de seneste mulige tal for sygedagpengemodtagere. Disse er opgjort som fuldtidspersoner på baggrund af perioden januar til september 2014. Der er til brug for sammenligning med 2013 ligeledes opgjort antal fuldtidspersoner på baggrund af samme periode januar-september. Tallene er således ikke direkte sammenlignelige med helårstallene i tabel 13, idet der er tale om foreløbige opgørelser.

Tallene for sygedagpenge viser en stigning for EU11 og et mindre fald for alle sygedagpengemodtagere under ét.

Tabel 16. Sygedagpengemodtagere opgjort januar-september 2013 og 2014

	Jan-sep 2013	Jan-sep 2014
Ydelsesmodtagere i alt	75.310	73.323
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2.166	2.259
Heraf EU11	692	796

Anm.: Opgjort som fuldtidspersoner.

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

Eksport af sygedagpenge

Det er, som beskrevet i afsnit 2.3.1., muligt at modtage sygedagpenge til et andet EU/EØS-land.

I tabel 17 herunder ses antallet af sygedagpengemodtagere, der har modtaget sygedagpenge uden at de ifølge CPR-registeret har en samtidig registreret bopæl i Danmark.

Tabel 17. Antallet af EU/EØS-borgere, der har modtaget sygedagpenge og ikke har en samtidig registreret bopæl i Danmark

Helårspersoner	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU/EØS i alt	445	426	405	375	311	270
heraf EU11	39	35	32	33	25	18

Anm.1: Opgørelsen af antallet af helårspersoner, der har modtaget sygedagpenge uden en samtidig registreret bopæl i DK er foretaget juni 2014. Opgørelsen af ekskl. Schweiz.

Anm.2: Statsborgerskab og bopæl er opgjort den første hver måned.

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

2.4. Ressourceforløbsydelse under jobafklaring

Formålet med reglerne om ressourceforløbsydelse er at syge personer skal have økonomisk tryghed under hele sygeforløbet, og udbetaling af ydelsen skal følge perioden med uarbejdsdygtighed og ikke stoppe ved en bestemt dato. Derfor har sygemeldte personer, der ikke kan få forlænget sygedagpengene, og som fortsat er uarbejdsdygtige på grund af sygdom, ret til at overgå til et jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse og med en tværfaglig indsats rettet mod at bringe personen

tilbage til arbejdsmarkedet og et liv, hvor personen kan forsørge sig selv og sin familie.

2.4.1. Kriterier der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Ressourceforløbsydelse under jobafklaring gives efter lov om aktiv socialpolitik og stiller efter lovens § 5 krav om ophold her i landet. Det betyder, at borgere bosat i et andet EU/EØS land som udgangspunkt ikke har ret til ressourceforløbsydelse under et jobafklaringsforløb, da ydelsen ikke er eksportabel.

En person, som bor i et andet EU/EØS-land, kan dog under visse omstændigheder være berettiget til et jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse. Det gælder, hvis følgende betingelser er opfyldt:

1. Den sygemeldte fortsat er i et ansættelsesforhold hos en arbejdsgiver i Danmark.
2. Aktiviteterne i jobafklaringsforløbet skal foregå i Danmark.
3. Den sygemeldte skal deltage aktivt i jobafklaringsforløbet i Danmark.

Dermed stilles der samme krav til en sygemeldt, der fortsat er i et ansættelsesforhold i Danmark, men som har bopæl uden for Danmark, som der stilles til andre sygemeldte med bopæl i Danmark.

Når den sygemeldte med bopæl i et andet land ikke længere er i et ansættelsesforhold hos en arbejdsgiver i Danmark, er personen ikke længere berettiget til et jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse og kommunen skal derfor stoppe med at udbetale ressourceforløbsydelse.

Krav til sygemeldte, der modtager ressourceforløbsydelse under jobafklaring

Det er en betingelse for at modtage ressourceforløbsydelse, at personen deltager aktivt i jobafklaringsforløbet, genoptager sit arbejde delvis, når det er muligt, tager imod rimelige tilbud om arbejde og møder til samtaler, som kommunen indkalder til som led i jobafklaringsforløbet.

Da reglerne om ressourceforløbsydelse under jobafklaringsforløb først er trådt i kraft pr. 1. juli 2014, foreligger der endnu ikke tal på området.

2.5. Barseldagpenge

Det overordnede formål med barseldagpengeloven er at sikre forældre ret til fravær i forbindelse med graviditet, fødsel, adoption og forældreorlov samt at sikre forældre med tilknytning til arbejdsmarkedet ret til barseldagpenge under fravær i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption samt under forældreorlov.

2.5.1. Kriterier der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

I kraft af sammenlægningsprincippet i forordning nr. 883/04 vil kravet om en tilknytning til arbejdsmarkedet kunne opfyldes af EU/EØS-statsborgere, der kommer direkte fra beskæftigelse i et andet EU/EØS-land, hvis de blot er påbegyndt arbejde i Danmark, og dermed er blevet omfattet af dansk lovgivning om barseldagpenge før fødslen.

Eksportabilitet af barseldagpenge

Alle, der ved barselorlovsperiodens start har opnået ret til barseldagpenge, har ret til at tage disse med til udlandet. Retten fremgår af barsellovens § 3, stk. 5, og er ikke begrænset til EU/EØS-lande.

Hvis en person opholder sig i udlandet ved orlovsperiodens start, har den pågældende ret til barseldagpenge fra Danmark, hvis denne efter forordning nr. 883/04 er omfattet af den danske lovgivning om social sikring. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis den pågældende er beskæftiget i Danmark.

Tilsvarende vil en person, der opholder sig i Danmark ved orlovens start, ikke have ret til barseldagpenge fra Danmark, hvis den pågældende efter forordning nr. 883/04 er omfattet af et andet lands lovgivning om social sikring, f.eks. fordi den pågældende er beskæftiget i et andet EU/EØS-land.

Hvis en kvinde forud for en fødsel tager ophold i Danmark for at føde her, er retten til barseldagpenge fra Danmark betinget af, at hun ved orlovsperiodens start opfylder barsellovens beskæftigelseskrav, som for lønmodtagere indebærer 13 ugers forudgående beskæftigelse i Danmark eller, at den pågældende er berettiget til arbejdsløshedsdagpenge i Danmark. Ved opgørelse af 13-ugers perioden kan beskæftigelse i et andet EU/EØS-land tælles med, jf. afsnittet ovenfor om øvrige kriterier. Retten til barseldagpenge fra Danmark forudsætter imidlertid, at den pågældende umiddelbart forud for orlovens start har været beskæftiget i Danmark.

I bekendtgørelsen om barsel er der fastsat nærmere regler for ret til dagpenge ved forældreorlov, når kun den ene forælder er omfattet af dansk lovgivning. Perioden med dagpenge afhænger bl.a. af, hvem der har barnet boende, og hvad den anden forælder har ret til i det andet land.

Krav til forældre, der modtager barseldagpenge

Det forudsættes, at forælderen har barnet hos sig og ikke genoptager arbejdet i det omfang, der modtages fulde barseldagpenge.

2.5.2. Brug af barseldagpenge

Antallet af EU/EØS-borgere på barseldagpenge er steget i perioden 2008-2013. Den relative andel ift. det samlede antal modtagere er også steget set over hele perioden. Det samme gør sig gældende for EU11-borgere, jf. tabel 18.

Tabel 18. Barseldagpenge
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	60.147	60.136	60.099	57.552	54.461	54.274
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2.063	2.336	2.587	2.606	2.684	2.938
- som andel af alle modtagere	3,4%	3,9%	4,3%	4,5%	4,9%	5,4%
Heraf EU11	460	640	770	859	981	1.150
- som andel af alle modtagere	0,8%	1,1%	1,3%	1,5%	1,8%	2,1%

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

I tabel 19 fremgår udgifter forbundet med ydelsen.

Tabel 19. Udgifter barseldagpenge (mio. kr. 2014- priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	11.214	11.101	11.110	10.428	9.856	9.089
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	394	447	493	491	502	508
Heraf EU11	90	125	148	161	181	199

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

Brug af barseldagpenge i forhold til befolkning

Det overordnede billede er, at EU/EØS-borgere og herunder EU11-borgere er forholdsmæssigt oftere på barseldagpenge end andre på det danske arbejdsmarked, jf. tabel 20. Dette hænger bl.a. sammen med, at alderssammensætningen blandt EU/EØS-borgere adskiller sig fra øvrige borgere, idet EU/EØS-befolkningen generelt er yngre. For alle grupper er andelen omtrent uændret i perioden.

Tabel 20. Antal barseldagpengemodtagere som andel af befolkning

Pct.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ydelsesmodtagere i alt	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%	1,5%	1,5%
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	2,0%	2,1%	2,2%	2,1%	2,0%	2,0%
Heraf EU11	1,8%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%	2,0%

Anm. 1: Befolkningen omfatter samtlige personer i aldersgruppen 16-66 år, der har dansk adresse ultimo året. Befolkningen er medioficeret for EU11 og EU/EØS, jf. anmærkning til tabel 4.

Anm. 2: Statsborgerskab og bopæl er opgjort præcist i forhold til registreringerne i CPR-registeret, dvs. at skift af statsborgerskab eller bopæl markerer et nyt forløb.

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

Eksport af barseldagpenge

Det er, som beskrevet i afsnit 2.5.1., muligt at modtage barseldagpenge til et andet EU/EØS-land.

I tabel 21 herunder ses antallet af barseldagpengemodtagere, der har modtaget barseldagpenge uden, at de ifølge CPR-registeret har en samtidig registreret bopæl i Danmark.

Tabel 21. Antallet af EU/EØS-borgere, der har modtaget barseldagpenge og ikke har en samtidig registreret bopæl i Danmark

Helårspersoner	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU/EØS i alt	364	436	485	498	454	463
heraf EU11	12	16	21	24	29	24

Anm.: Opgørelsen af antallet af helårspersoner, der har modtaget barseldagpenge uden samtidigt registreret bopæl i DK er foretaget juni 2014. Opgørelsen af ekskl. Schweiz.

Kilde: KMD's sygedagpengeregister og CPR-registeret.

2.6. Ledighedsydelse

Formålet med ledighedsydelse er at give hjælp til forsørgelse under ledighed efter visitation til et fleksjob eller ved ledighed mellem to fleksjob. Der kan udbetales ledighedsydelse med en sats på 89 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb til en person, der er visiteret til fleksjob, afhængig af hvad personen har været berettiget til forud for visitationen til fleksjob. Hvis en person ikke opfylder kriterierne herfor, modtager den pågældende ledighedsydelse på henholdsvis kontant-hjælpssatsen for forsørgere eller ikke-forsørgere.

2.6.1. Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Hvis EU/EØS-borgeren opfylder betingelserne for at modtage ledighedsydelse, udbetales dette i lighed med hvad der ellers gælder.

Ledighedsydelse er i princippet omfattet af samme regler i forordning nr. 883/04, som gælder for arbejdsløshedsdagpenge, men ifølge bilag XI til forordningen, kan ledighedsydelsen kun tages med til jobsøgning i et andet land (i op til 3 måneder), hvis det andet medlemsland har en lignende beskæftigelsesordning for den samme personkategori.

Der er ikke krav til længden af beskæftigelse eller ophold i Danmark, før man kan få ledighedsydelse, men det er et krav, at man er visiteret til fleksjob for at kunne modtage ydelsen.

2.6.2 Brug af ledighedsydelse

Antallet af EU/EØS-borgere på ledighedsydelse er steget i perioden 2008-2013. Den relative andel ift. det samlede antal modtagere er også steget en smule set over hele perioden. Det samme gør sig gældende for EU11-borgere, jf. tabel 22.

Tabel 22. Ledighedsydelse

Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	10.698	13.002	14.571	16.034	16.513	16.772
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	160	206	231	249	264	287
- som andel af alle modtagere	1,5%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%	1,7%
Heraf EU11	26	40	50	55	57	68
- som andel af alle modtagere	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

I tabel 23 fremgår udgifter forbundet med ydelsen.

Tabel 23. Udgifter ledighedsydelse (mio. kr. 2014-priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	2.008	2.440	2.738	3.032	3.115	3.060
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	30	39	44	47	50	52
Heraf EU11	5	8	10	10	11	12

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

2.7 Revalidering

Revalideringsydelse som indkomsterstøttende ydelse gives i forbindelse med deltagelse i revalidering. Formålet er, at personer med begrænsninger i arbejdsevnen, hvis problemer ikke kan løses gennem deltagelse i andre erhvervsrettede aktiviteter, kan hjælpes til at blive fastholdt på eller komme ind på arbejdsmarkedet, således at pågældendes mulighed for at forsørge sig selv og sin familie forbedres.

Udgangspunktet er således at kvalificere revalidenden til – efter endt revalideringsforløb – at klare et job på normale vilkår eller, hvis det ikke er muligt, til et fleksjob.

2.7.1. Kriterier der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Det følger af § 3 i lov om aktiv socialpolitik, at enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter denne lov – herunder også til revalidering med revalideringsydelse – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Det er en således en betingelse for at modtage hjælpen, at man opholder sig i landet, dvs. at man er bosiddende i landet.

Der er ikke mulighed for at gennemføre en revalidering i udlandet efter danske revalideringsregler, og ydelsen er således ikke eksportabel.

En person, som anses som lønmodtager i forhold til forordning nr. 492/11 om arbejdskraftens frie bevægelighed, kan dog under visse omstændigheder være berettiget til revalidering, hvis pågældende opfylder de almindelige betingelser herfor, og revalideringen skal foregå i Danmark. Der henvises i øvrigt til Ankestyrelsens principafgørelse D-17-02.

Opholdskommunen vil dog kunne beslutte, at en revalidend, der bor i Danmark, vil kunne bevare revalideringsydelsen under kortere ophold i udlandet, såfremt opholdet er et led i revalideringen. Det er en betingelse, at personen er bosat her i landet på det tidspunkt, hvor uddannelsen iværksættes, og at kommunen kan følge uddannelsesforløbet under udlandsopholdet.

Der er ikke krav til længden af beskæftigelse eller ophold i Danmark, før man kan få revalideringsydelse. Der er til gengæld krav om visitation til ydelsen.

2.7.2. Brug af revalidering

Antallet af EU/EØS-borgere på revalidering er fra 2008-2013 faldet, jf. tabel 24. Da det samlede antal modtagere dog er faldet mere, er andelen af EU/EØS-borgere på revalidering dog steget en smule.

Det absolutte antal EU11-borgere på revalidering er faldet i perioden, mens den relative andel har været nogenlunde konstant.

Tabel 24. Revalidering
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	14.307	13.570	12.729	11.229	9.688	8.657
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	232	228	221	197	176	156
- som andel af alle modtagere	1,6%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%	1,8%
Heraf EU11	39	43	34	27	23	28
- som andel af alle modtagere	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

I tabel 25 fremgår udgifter forbundet med revalidering 2008-2013.

Tabel 25. Udgifter revalideringsydelse (mio. kr. 2014-priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	2.786	2.661	2.507	2.196	1.865	1.653
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	46	45	44	39	35	31
Heraf EU11	7	8	7	6	5	6

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret.

2.8 Efterløn

Efterløn giver personer med en langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet mulighed for via a-kassemedlemskab helt eller delvist at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet 5 år før folkepensionsalderen.

2.8.1. Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Man skal have bopæl i Danmark eller i et andet EU/EØS-land for at modtage efterløn.

I særlige tilfælde kan arbejdsløshedsforsikringsperioder under ophold i et andet EU/EØS-land medregnes i anciennitetskravet – mod efterbetaling af efterlønsbidraget – men generelt er efterlønsordningen undtaget fra sammenlægning, jf. artikel 66 i forordning nr. 883/04.

Efter overgang til efterløn kan man frit tage ophold i et andet EU/EØS-land og få udbetalt efterløn.

Det er muligt at få udbetalt efterløn, hvis man opholder sig uden for EU/EØS-land i sammenlagt op til 3 måneder pr. kalenderår. Hvis opholdet i udlandet uden for EU/EØS-området overstiger 3 måneder, kan der ikke modtages efterløn for den periode, der overstiger de 3 måneder. Man kan dog bevare retten til efterløn ved ophold ud over 3 måneder, hvis opholdet strækker sig hen over et årsskifte.

Hvis en efterlønsmodtager tager fast ophold uden for EU/EØS-området, kan personen ikke modtage efterløn.

2.8.2. Brug af efterløn

Antallet af EU/EØS-borgere på efterløn er faldet i perioden 2008-2013, jf. tabel 26. Andelen af EU/EØS-borgere på efterløn har været konstant.

Tabel 26. Efterløn**Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmodtagere)**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle modtagere	140.550	134.429	126.696	117.110	106.489	99.874
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	1.237	1.168	1.093	1.056	985	932
- som andel af alle modtagere	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Heraf EU11	40	42	49	53	56	54
- som andel af alle modtagere	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%

Kilde: RAM og CPR-registeret.

I tabel 27 fremgår udgifter forbundet med ydelsen.

Tabel 27. Udgifter efterløn (mio. kr. 2014-priser)

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle omkostninger	24.757	23.298	22.083	20.437	18.557	17.248
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	227	211	199	193	180	170
Heraf EU11	8	8	9	10	11	10

Kilde: RAM og CPR-registeret

Eksport af efterløn

Det er, som beskrevet i afsnit 2.8.1., muligt at medtage efterløn til et andet EU/EØS-land.

I tabel 28 herunder ses antallet af EU/EØS-borgere, der har modtaget efterløn uden at de ifølge CPR-registeret har en samtidig registreret bopæl i Danmark.

Tabel 28. Antallet af EU/EØS-borgere, der har modtaget efterløn og ikke har en samtidig registreret bopæl i Danmark

Helårspersoner	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU/EØS i alt	48	42	35	27	24	23
heraf EU11	0	1	1	1	1	1

Anm. 1: Opgørelsen af antallet af helårspersoner, der har modtaget efterløn uden samtidigt registreret bopæl i DK er foretaget juni 2014. Opgørelsen af ekskl. Schweiz.

Anm.2: Statsborgerskab og bopæl er opgjort den første hver måned.

Kilde: RAM og CPR-registeret

2.9. Fleksydelse

Formålet med fleksydelsesordningen er så vidt muligt at give personer, der er visiteret til fleksjob, samme muligheder for frivilligt at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet som personer på det ordinære arbejdsmarked.

Fleksydelsesordningen svarer derfor som overvejende hovedregel til efterlønsordningen.

2.9.1. Kriterier der lægger sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Alle, uanset nationalitet, kan få fleksydelse, hvis de opfylder de almindelige betingelser herfor.

Arbejdsløshedsforsikringsperioder under ophold i et andet EU/EØS-land (før visitationen til fleksjob) medregnes kun i anciennitetskravet, hvis den a-kasse, man var medlem af på tidspunktet for tilbagevenden til Danmark, har medregnet den uden-

landske forsikringsperiode til anciennitetskravet i efterlønsordningen. Generelt er fleksydelsesordningen undtaget fra sammenlægning, jf. artikel 66 i forordning nr. 883/04.

Efter overgang til fleksydelse kan man frit tage ophold i et andet EU/EØS-land og få udbetalt fleksydelse.

Det er muligt at få udbetalt fleksydelse, hvis man opholder sig uden for EU/EØS-land i sammenlagt op 3 måneder pr. kalenderår. Hvis opholdet i udlandet uden for EU/EØS-området overstiger 3 måneder, kan der ikke modtages fleksydelse for den periode, der overstiger de 3 måneder. Man kan dog bevare retten til fleksydelse ved ophold ud over 3 måneder, hvis opholdet strækker sig hen over et årsskifte.

Hvis man tager fast ophold uden for EU/EØS-området, kan man ikke modtage fleksydelse.

2.9.2. Brug af fleksydelse

Det er ikke muligt at opgøre udgifterne til fleksydelse på baggrund af de foreliggende data. Det skyldes dels, at flere kommuner slet ikke registrerer fleksydelsesmodtagere i det kommunale sagsbehandlings- og økonomistyringssystem, KMD Aktiv, dels at flere kommuner kun registrerer bevillingen af fleksydelse i KMD Aktiv, men ikke selve udbetalingen.

3.0. Ressourceforløbsydelse under ressourceforløb

Alle, der deltager i ressourceforløb, får en ydelse – ressourceforløbsydelse – på samme niveau som deres hidtidige ydelse. Fx vil kontanthjælpsmodtagere, der får et ressourceforløb, modtage en ressourceforløbsydelse på kontanthjælpsniveau.

Målgruppen for ressourceforløb vil typisk være personer, der kommer fra kontanthjælp eller sygedagpenge, og hvis arbejdsevne er så begrænset, at de er i risiko for at få tilkendt førtidspension, hvis der ikke gøres en ekstra, tværfaglig indsats for at understøtte vejen mod job eller uddannelse.

3.1. Kriterier der knytter sig til ophold, bopæl, statsborgerskab o. lign.

Ressourceforløbsydelse er en kontanthjælpslignende ydelse, og dette afspejles også i, at ydelsen i videst muligt omfang følger samme regler som kontanthjælp. Dette understøttes af, at sanktionsreglerne følger kontanthjælp, at den ydelse man hidtidigt har modtaget ophører, når man bliver visiteret til ressourceforløb, samt at ressourceforløbsydelsen tildeles på baggrund af en individuel skønsmæssig vurdering, hvor der lægges vægt på den enkelte persons problemer og behov.

Ressourceforløbsydelsen må derfor i EU-retlig sammenhæng karakteriseres som en forsorgsydelse i lighed med kontanthjælp, og den er således ikke omfattet af forordningen om koordinering af de sociale sikringsordninger og er derfor ikke eksportabel.

3.1.2. Brug af ressourceforløbsydelse

Ressourceforløbsydelsen blev indført 1. januar 2013 som en del af reformen af førtidspension og fleksjob.

Antallet af EU/EØS-borgere på ressourceforløbsydelse var i 2013 på 727 helårspersoner, heraf var 4 helårspersoner fra EU11, jf. tabel 29.

Tabel 29. Ressourceforløbsydelse
Antal statsborgere i året (omregnet til helårsmødtagere)

	2013
Alle modtagere	727
Heraf EU/EØS/EFTA i alt	11
- som andel af alle modtagere	1,5%
Heraf EU11	4
- som andel af alle modtagere	0,6%

Kilde: Kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer og CPR-registeret

4.0. Regeringens initiativer til styrket kontrol med EU-borgere på danske ydelser

Statsministeren fremlagde den 11. marts 2014 på vegne af regeringen fem initiativer vedr. styrket kontrol med EU/EØS-borgere på kontanthjælp eller dagpenge. Initiativerne er løbende blevet gennemført i 2014, jf. punkt 4.1. nedenfor

Regeringen har desuden skærpet kontrollen og registreringen i forbindelse med eksport af danske dagpenge til et andet EU/EØS-land, jf. punkt 4.2. nedenfor.

4.1. Status på de fem forslag om skarpere kontrol med EU-borgere på danske ydelser

Status på de fem initiativer

Forslag	Bemærkninger
<p>Forslag 1 Øget kontrol af arbejdstagerstatus for kontanthjælpsmodtagere</p>	<p>I princippet vil EU/EØS-borgere med beskæftigelse i en samlet periode på under et år ikke have arbejdstagerstatus efter seks måneder på kontanthjælp og dermed ikke længere have ret til kontanthjælp.</p> <p>Regeringen har foreslået, at Statsforvaltningen efter anmodning fra kommunen skal foretage en konkret vurdering af, om den pågældende EU/EØS-borger reelt har arbejdet i et omfang, der berettiger til arbejdstagerstatus.</p> <p>Forslaget er trådt i kraft per 1. juli 2014.</p>
<p>Forslag 2 Oprettelse af særlig enhed med henblik på styrket kontrol af oplysninger om borgere fra andre EU/EØS-lande</p>	<p>I dag rejses der ofte tvivl om, hvilke muligheder kommuner har, og om de er tiltrækkelige til at kontrollere, om de oplysninger om indtægt og formue, som borgere fra andre EU/EØS-lande opgiver ved en ansøgning om fx kontanthjælp, er korrekte.</p> <p>Regeringen har foreslået, der oprettes en central enhed, som fra dansk side kan samarbejde med eventuelle centrale samarbejdsmyndigheder i de relevante lande og videregive de indhentede oplysninger til kommunerne.</p> <p>Forslaget er trådt i kraft per 1. januar 2015, idet enheden er nedsat. Der arbejdes fortsat på udarbejdelse af lovforslag, som tilvejebringer den nødvendige hjemmel til indhentning af udenlandske registeroplysninger.</p>
<p>Forslag 3 Målrettet indsats for kontanthjælpsmodtagere med kort tilknytning til det danske arbejdsmarked og dårlige danskkundskaber</p>	<p>For borgere med en kort tilknytning til det danske arbejdsmarked kan der dog være særlige udfordringer med at finde et arbejde, især hvis borgerne samtidig har ringe danskkundskaber. Derfor kan der være brug for en målrettet indsats, der kan styrke denne gruppes muligheder for at komme i arbejde og sikre, at de står til rådighed.</p> <p>Regeringen har derfor foreslået, at der bliver indført et krav om, at borgere på kontanthjælp med kort tilknytning til det danske arbejdsmarked og dårlige danskkundskaber skal deltage i arbejdsmarkedsrettet danskundervisning (introdansk) og have en øget indsats i form af hyppige samtaler i jobcentret.</p> <p>Forslaget er trådt i kraft per 1. oktober 2014.</p>
<p>Forslag 4 Øget fokus på EU/EØS-borgeres bopæl ved ledighed på dagpenge</p>	<p>A-kasserne får øget adgang til at kontrollere medlemmernes bopælsoplysninger. Ændringen kræver lovændring. Lovforslaget indgår i L 58, der udmønter beskæftigelsesreformen, og som forventes endeligt vedtaget ultimo december 2014.</p> <p>Forslaget er trådt i kraft per 1. januar 2015.</p>
<p>Forslag 5 Målrettet indsats for dagpengemodtagere med kort tilknytning til det danske arbejdsmarked og dårlige danskkundskaber</p>	<p>Samme som forslag 3 men målrettet dagpengemodtagere.</p> <p>Forslaget er trådt i kraft per 1. oktober 2014.</p>

4.2. Øget registrering og kontrol med medlemmer af danske a-kasser på EØS-dagpenge

Fra og med 1. januar 2015 har danske a-kasser, der har medlemmer, som har eksporteret dagpengene til et andet EU/EØS-land under arbejdssøgning i op til 3 måneder, pligt til at anmode den kompetente myndighed i opholdslandet om en må-

nedlig opfølgning for at sikre sig, at medlemmet lever op til gældende kontrolforanstaltninger i opholdslandet.

Fra og med 1. januar 2015 har danske a-kasser ydermere pligt til særskilt at registrere alle underretninger fra udenlandske myndigheder angående medlemmer, der har eksporteret dagpengene i op til 3 måneder under arbejdssøgning i et andet EU/EØS-land. A-kasserne har nu ligeledes pligt til at registrere resultatet af eventuelle efterfølgende rådighedsvurdering, samt hvilke lande underretningerne kommer fra.